

Motion till riksdagen 2020/21:1974

av Johan Hultberg (M)

Ett hållbart och konkurrenskraftigt yrkesfiske

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en regelförenklingskommission för yrkesfisket och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram en handlingsplan i syfte att underlätta generations- och ägarskiften inom yrkesfisket och göra det enklare att bli yrkesfiskare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten att fortsatt stödja utveckling av ett mer selektivt och skonsamt fiske och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att minimimåttet för havskräfta åter ska höjas till det tidigare minimimåttet på 13 centimeter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändrad instruktion till Havs- och vattenmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva hur staten kan ta ett större ansvar för yrkesfiskets och vattenbrukets infrastruktur samt beredningsindustrin och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade forskningsinsatser avseende skarvens påverkan på fiskebestånd och skarvförvaltning i praktiken och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svenskt yrkesfiske har länge legat i framkant när det gäller utvecklingen av ett miljömässigt hållbart fiske. För detta arbete förtjänar våra yrkesfiskare beröm och uppskattning. Tyvärr upplever många yrkesfiskare snarare att de misstänkliggörs och att de tyngs ned av alltmer byråkrati i form av regelkrångel och kontroller. Omfattande

byråkrati och svårigheter att få fiskelicens är förklaringar till varför så få personer väljer att bli yrkesfiskare. Den tunga regelbördan och den omfattande byråkratin minskar också såväl arbetsglädjen som lönsamheten för befintliga yrkesfiskare. Om Sverige långsiktigt ska ha kvar ett yrkesfiske, och särskilt ett småskaligt kustnära fiske, måste bördan av regler och byråkrati lättas. Det framstår som särskilt angeläget att göra det enklare att bli yrkesfiskare. Därav följer behovet av att underlätta generations- och ägarskiftet. Men regeringen och januaripartierna är istället upptagna med att ta fram förslag om att införa kameraövervakning och ett generellt förbud mot bottentrålning i skyddade områden. Det är fel väg framåt. Nu krävs regelförenklingar och åtgärder för att stärka yrkesfiskets konkurrenskraft.

Antalet yrkesfiskare och fiskefartyg i Sverige har minskat mycket drastiskt. För omkring tio år sedan hade exempelvis Bohuslän nära 700 fiskefartyg. Idag är antalet fartyg färre än 400. Samtidigt är genomsnittsåldern hos de yrkesfiskare som idag är aktiva hög och stigande. Enligt Sveriges Fiskares Producentorganisation är medelåldern i yrkesfiskarkåren nu över 55 år. En föryngning och en bättre återväxt av aktiva yrkesfiskare är nödvändig. För att möjliggöra detta krävs regelförenklingar. Därför bör en regelförenklingskommission med representanter från branschen, Havs- och vattenmyndigheten (HaV) samt andra berörda aktörer övervägas att tillsättas. Syftet med kommissionen bör vara att identifiera problem och föreslå konkreta förändringar för att minska regelbördan och de kostnader som hör samman med dagens omfattande byråkrati och kontroll. Riksdagen och miljö- och jordbruksutskottet har tidigare avfärdat detta förslag med hänvisning bland annat till uppdrag som getts till Havs- och vattenmyndigheten liksom pågående arbete hos myndigheten. Utskottet har bland annat anfört att ”regeringen har tydliggjort att Havs- och vattenmyndigheten ska arbeta kontinuerligt med att belysa hur myndigheten har beaktat fiskerinäringens förutsättningar och vilka effekter myndighetens arbete och förvaltningsbeslut har haft på näringens utveckling” (2018/19: MJU3 s. 27). Det är bra, men vad som behövs är mer än belysningar. Det krävs konkreta regelförenklingar. Mycket kan berörda myndigheter, och då särskilt HaV, göra inom ramen för befintliga uppdrag och bemyndiganden men ska regelförenklingsarbetet ta fart behöver det prioriteras politiskt. Genom att tillsätta en regelförenklingskommission skulle regeringen visa att regelförenklingsarbetet är viktigt och prioriterat.

Vidare bör det övervägas att ge HaV i uppdrag att ta fram en handlingsplan i syfte att underlätta generations- och ägarskiftet inom yrkesfisket och göra det enklare att bli yrkesfiskare. Den handlingsplanen bör utöver regelförenklingar för fisket ta sikte på bland annat finansierings- och skattemässiga frågor. Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten har fått i uppdrag att ta fram en ny gemensam strategi för yrkesfiske, vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism. I det förslag som tagits fram, och som nu är ute på remiss till berörda aktörer, saknas skrivningar om hur nyrekrytering till yrket som yrkesfiskare kan underlättas. Men det konstateras att det småskaliga yrkesfisket har en hög instegströskel och en låg attraktionskraft för nästa generation. Detta understryker vikten av att regeringen agerar och ger HaV ett tydligt uppdrag att inte bara beskriva utmaningarna utan också ta fram en handlingsplan för att underlätta generations- och ägarskiftet liksom för att sänka instegströskeln. Det behöver bli både enklare och mer attraktivt att bli yrkesfiskare.

HaV bör också få som klar och uttalad grundläggande uppgift att främja ett konkurrenskraftigt svenskt yrkesfiske. I instruktionen till Jordbruksverket slås fas, redan i instruktionens första paragraf, att verket har i uppgift att arbeta för ”ett dynamiskt och

konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet och en livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna” (SFS 2019:712). HaV bör ges i uppgift att, likt Jordbruksverket, arbeta för ett konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet. Det vore en förändring som skulle kunna göra stor skillnad för såväl yrkesfisket som vattenbruket. Regeringen bör därför i instruktionen till HaV införa en motsvarande skrivning som den som finns i 1 § förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk.

För att utveckla ett selektivt och skonsamt fiske och för att underlätta för omställningen till dagens landningsskyldighet gjorde alliansregeringen en ekonomisk satsning. En satsning som den rödgröna regeringen förlängde. Regeringen bör nu pröva möjligheten att fortsätta och långsiktigt stödja utvecklingen av ett mer selektivt och skonsamt fiske. Konkret handlar detta bland annat om att stödja utvecklingen av mer selektiva fiskeredskap såsom trålar med rist.

Inom kräftfisket i Bohuslän utvecklade man en rist för att i trålfisket av kräfta sortera bort kräftor som är mindre än det tidigare minimiåttet på 13 centimeter. Dessvärre minskades minimiåttet inom EU för havskräfta från 13 centimeter till 10,5 centimeter. Den sänkningen gjorde användningen av en sådant rist ekonomiskt närmast omöjlig. Sänkningen av minimiåttet har i Sverige kritiserats av såväl forskare, miljöorganisationer som av kräftfiskarna. Den svenska fiskarkåren har varit tämligen överens om att sänkningen medför både betydande ekologiska och ekonomiska risker. Skagerrak och Kattegatt har bland de absolut bästa kräftbestånden i världen, vilket skapar goda möjligheter för ett lönsamt, ekologiskt hållbart och således långsiktigt fiske. Sverige måste slå vakt om denna goda situation och bör därför verka för att minimiåttet för havskräfta höjs inom EU.

Nätverket Fiskekommunerna, som bland annat har nio kommuner i Bohuslän som medlemmar, har påtalat behovet av ett större nationellt ansvarstagande för att infrastruktur och beredningsindustri ska kunna upprätthållas och stärkas. I sitt yttrande till förslaget till ny gemensam strategi för svenskt fiske och vattenbruk lyfter Fiskekommunerna att främjandet av större beredningsanläggningar och landningshamnar bör ses som ett nationellt snarare än kommunalt intresse.¹ För små kommuner är det ofta svårt eller rent av omöjligt att göra erforderliga investeringar i landningshamnar eller i reningsverk och annat som krävs för storskaliga beredningsanläggningar. Regeringen bör därför pröva hur staten kan ta ett större ansvar för detta. Ska svenskt yrkesfiske och vattenbruk kunna utvecklas är det helt centralt med en livskraftig beredningsindustri och erforderlig infrastruktur i form av bland annat hamnar med tillhörande infrastruktur på land.

Säl och skarv har en betydande påverkan på fiskbestånden. Därför är det bra att riksdagen 2019 gjorde ett tillkännagivande till regeringen om att licensjakt på säl bör införas (2018/19: MJU9). Nu är det angeläget att en sådan skyndsamt kommer på plats, också i Västerhavet eftersom antalet säl har ökat kraftigt och därmed vållar allt större problem för yrkesfisket. Också antalet skarvar har ökat kraftigt. Idag finns det omkring 5 800 skarvar bara i Bohuslän. Skarvens påverkan på fiskebestånden behöver beforskas mer, detsamma gäller hur en god förvaltning av skarv kan utformas. Området 8-fjordar, som består av fjordarna mellan och innanför Tjörn och Orust (dvs. By-, Havstens-, Kalvö-, Stig-, Halse-, Askerö-, Hake- och Älgöfjorden), lämpar sig väl för

¹ Fiskekommunerna, *Remissyttrande, Strategi för svenskt fiske och vattenbruk – friska ekosystem och hållbara näringar* https://www.fiskekommunerna.se/wp-content/uploads/2020/09/Remissvar_Strategi-svenskt-fiske-o-vattenbruk_Fiskekommunerna.pdf, s. 5.

olika forskningsförsök avseende skarv och skarvförvaltning. Regeringen bör ta initiativ till ökade forskningsinsatser avseende skarvens påverkan på fiskebestånd liksom om skarvförvaltning i praktiken. I detta sammanhang bör regeringen överväga att ge Naturvårdsverket och HaV i uppdrag att inleda ett gemensamt forskningsprojekt i 8-fjordarområdet med försök med exempelvis storskalig jakt på skarv i hela eller delar av området. Inom området har en hel del relevant forskning bedrivits om bland annat ekosystembaserad fiskeförvaltning i praktiken. Bland annat utifrån den relevanta forskning som redan bedrivits i området angående skarv, fiskefria områden med mera torde 8-fjordarområdet lämpa sig väl för vidare forskning om skarv och skarvförvaltning.

Johan Hultberg (M)